

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

WINROCK
INTERNATIONAL

CỘNG ĐỒNG THỰC HIỆN CHI TRẢ DỊCH VỤ MÔI TRƯỜNG RỪNG

MỤC LỤC

CÁC TỪ VIẾT TẮT.....2

Những mục cần kiểm tra3

Hộp công cụ3

Lời mở đầu.....4

1. LỜI MỞ ĐẦU5

2. GIỚI THIỆU VỀ CỘNG ĐỒNG THỰC HIỆN.....7

2.1. Cộng đồng thực hiện là gì?7

2.2. Cộng đồng thực hiện Chi trả dịch vụ môi trường rừng là gì?8

2.3. Vì sao thành lập cộng đồng thực hiện?8

2.4. Lịch sử hình thành Cộng đồng thực hiện8

2.5. Cộng đồng thực hiện và mạng lưới có giống nhau?9

2.6. Các hình thức của Cộng đồng thực hiện10

3. CÁC BƯỚC CHUẨN BỊ CHO SỰ KIẾN GẬP GỖ CỦA CỘNG ĐỒNG THỰC HIỆN13

Bước 1. Lập ngân sách và tìm kiếm tài trợ13

Bước2. Lựa chọn thành phần tham gia14

Bước 3. Xác định vai trò của thành viên tham gia COP.....15

Bước 4. Chuẩn bị địa điểm17

Bước 5. Phát hành giấy mời và chuẩn bị chương trình.....20

4. TRONG NGÀY TỔ CHỨC COP22

Hoạt động 1: Họp trừ bị23

Hoạt động 2: Họp rút kinh nghiệm23

Hoạt động 3: Làm quen với nhau23

Hoạt động 4: Xác định chủ đề của COP23

Hoạt động 5: Sắp xếp các chủ đề ưu tiên24

Hoạt động 6: Chia nhóm.....24

Hoạt động 7: Thảo luận nhóm25

Hoạt động 8: Báo cáo ngày tiếp theo26

Hoạt động 9: Phiên toàn thể27

Hoạt động 10: Hoạt động “phá băng”28

Hoạt động 11: Đi thực địa (không bắt buộc)28

5. KỸ NĂNG THÚC ĐẨY - LÀM THẾ NÀO ĐỂ MỌI NGƯỜI CÓ THỂ THAM GIA VÀO CÁC CUỘC THẢO LUẬN31

6. CÁC HOẠT ĐỘNG TIẾP THEO33

Danh sách các công việc cần thực hiện.....34

Hộp công cụ37

CÁC TỪ VIẾT TẮT

ADB	Ngân hàng Phát triển Châu Á
BQLR	Ban quản lý rừng
COP	Cộng đồng thực hiện
CP	Chính phủ
CTDVMTR	Chi trả dịch vụ môi trường rừng
DVMTR	Dịch vụ môi trường rừng
EU	Cộng đồng Châu Âu
GIZ	Tổ chức Hợp tác phát triển Đức
NĐ	Nghị định
Quỹ BV & PTR	Quỹ Bảo vệ và Phát triển rừng
USAID	Cơ quan Hợp tác và Phát triển Hoa Kỳ
VNFF	Quỹ Bảo vệ và Phát triển rừng Việt Nam
WWF	Quỹ Quốc tế về bảo vệ thiên nhiên

NHỮNG MỤC CẦN KIỂM TRA

Danh sách 1 - Tổ chức 1 hoạt động Cộng đồng thực hiện sống động	35
Danh sách 2 - Chuẩn bị địa điểm họp	35
Danh sách 3 - Chuẩn bị văn phòng phẩm.....	36

HỘP CÔNG CỤ

Hộp 1. Các hoạt động làm quen	38
Hộp 2. Trò chơi khuấy động	41
Hộp 3. Trò chơi xây dựng tinh thần hợp tác/tinh thần đồng đội	45
Hộp 4. Trò chơi ôn lại nội dung đã thảo luận hôm trước	48
Hộp 5. Hướng dẫn cho cán bộ thúc đẩy	49
Hộp 6. Phương pháp giữ mọi người bên nhau và trò chuyện	50
Hộp 7. Cách tạo danh sách nhóm e-mail	51
Hộp 8. Cách lập và sử dụng Facebook Group	52
Hộp 9. Lập danh sách liên hệ để chia sẻ thông tin	52
Hộp 10. Phương pháp “Thế giới Café”	53
Hộp 11. Thiết lập và tổ chức hội thảo trực tuyến (WEBINARS).....	54
Hộp 12. Cách thành lập trang về thông tin nhóm	55
Hộp 12. Cách thành lập trang về thông tin nhóm	56
Hộp 13: Mẫu chương trình dự kiến cho COP.....	56

Lời mở đầu

1. LỜI MỞ ĐẦU

Nghị định 99/2010/NĐ-CP được Chính phủ ban hành ngày 24/9/2010 và có hiệu lực từ ngày 01/01/2011. Các đối tượng hưởng lợi từ các dịch vụ do rừng cung cấp (chẳng hạn nhà máy thủy điện, các công ty nước sạch, các công ty có hoạt động du lịch sinh thái) sẽ trả tiền cho người dân sống ở thượng lưu để bảo vệ diện tích rừng này. Chính sách này nhằm tạo ra những thay đổi tích cực trong việc huy động các nguồn lực xã hội cho việc bảo vệ và phát triển rừng và hướng tới cải thiện sinh kế cho người dân sống ở miền núi. Hiện nay có 37 trên 60 tỉnh đã thành lập Quỹ Bảo vệ và Phát triển rừng (Quỹ BV&PTR) để thực hiện chính sách này.

Chi trả dịch vụ môi trường rừng (CTDVMTR) là một chính sách mới và có rất nhiều điều cần phải học thêm để có thể thực hiện chi trả một cách công bằng, hiệu quả và có kết quả. Những người thực hiện chính sách này cho dù họ là người mua dịch vụ môi trường, hay người bán dịch vụ môi trường hoặc những người hỗ trợ là những người có thể quyết định tốt nhất các cách để cải thiện việc thực hiện chính sách này cũng như hoàn thiện chính sách nếu cần. Kinh nghiệm quốc tế cho thấy việc nuôi dưỡng “Các cộng đồng thực hiện” (COP) là một cách tốt để có thể học hỏi từ nhau, giải quyết các thách thức và tạo ra sự bền vững cho môi trường. Từ năm 2014, Quỹ Bảo vệ và Phát triển rừng Việt Nam, Cục Lâm Nghiệp Hoa Kỳ và Dự án Rừng và Đồng bằng đã tổ chức ba “Cộng đồng thực hiện” tại ba vùng của Việt Nam bao gồm 26 tỉnh thành và mỗi một diễn đàn này đã cho thấy rằng Cộng đồng thực hiện (COP) được đón nhận nồng nhiệt và đánh giá là nên được mở rộng trong tương lai.

Mục đích của cuốn sổ tay này nhằm giúp những người thực hiện hiểu rõ hơn về khái niệm “Cộng đồng thực hiện” và để truyền tải thông tin về xây dựng và nuôi dưỡng một COP tại địa phương đặc biệt trong việc hỗ trợ nhằm cải thiện việc thực hiện Chính sách CTDVMTR ở Việt Nam. Qua hoạt động của COP, những người thực hiện chính sách CTDVMTR từ người trả tiền cho dịch vụ đến người nhận tiền hay bên trung gian sẽ có kỹ năng tốt hơn để cải thiện việc thực hiện chính sách CTDVMTR ở Việt Nam và cũng có thể cải thiện việc phát triển chính sách CTDVMTR.

Cuốn sổ tay này được xây dựng cho những người thực hiện ở địa phương, cán bộ Quỹ Bảo vệ và Phát triển rừng tỉnh, Ban quản lý rừng (BQLR) phòng hộ, khu bảo tồn thiên nhiên hay trưởng thôn những người duy trì các hoạt động nhóm và chia sẻ kinh nghiệm thực hiện chính sách CTDVMTR.

Qua cuốn sổ tay này, chúng tôi hy vọng những người thực hiện chính sách CTDVMTR sẽ có được thông tin hữu ích để xây dựng một COP theo cách năng động và cam kết tham gia trong đó bao gồm làm thế nào để tổ chức các phiên thảo luận nhóm và tổ chức các hoạt động xây dựng cộng đồng, làm thế nào để sử dụng các sự kiện để xác định các nhiệm vụ và các giải pháp cơ bản nhằm cải thiện việc thực hiện chính sách CTDVMTR ở Việt Nam. Cuốn sổ tay này nên được sử dụng như một “cẩm nang” trong việc thực hiện chính sách CTDVMTR và nên được cập nhật hàng năm.

Giới thiệu về cộng đồng thực hiện

2. GIỚI THIỆU VỀ CỘNG ĐỒNG THỰC HIỆN

2.1. Cộng đồng thực hiện là gì?

Định nghĩa

Các COP là tập hợp những người có cùng một niềm đam mê về một điều gì mà họ làm và thường xuyên trao đổi để học hỏi làm thế nào để làm tốt hơn.

Những người này là các đầu mối trong một mạng lưới hợp tác. Mạng lưới này được duy trì dựa vào sự sẵn lòng tham gia của các thành viên trong việc chia sẻ các kiến thức liên quan, phát triển hơn nữa chuyên môn, và giải quyết các vấn đề cụ thể.

Chức năng

COP sàng lọc thông tin, đưa ra các ý tưởng mới; đầu tư và cung cấp các nguồn thông tin để triển khai hoạt động. COP tập hợp những người, hoặc nhóm người riêng biệt, khác nhau; thúc đẩy và duy trì xây dựng cộng đồng; và giúp đỡ các thành viên thực hiện các hoạt động hiệu quả hơn và năng suất hơn.

Năng lực

COP xác định, tạo ra, lưu trữ, chia sẻ và sử dụng kiến thức; giảm việc phải làm lại, phải phát minh lại bộ máy và cho phép giải quyết vấn đề nhanh hơn, tiết kiệm thời gian trong việc đáp ứng các nhu cầu và các câu hỏi. COP giới thiệu các hình thức thực hiện tốt, đưa ra các ý tưởng mới cho các sản phẩm và dịch vụ, cho phép học hỏi nhanh hơn, kết nối từ học đến hành và cải thiện hoạt động của các tổ chức.

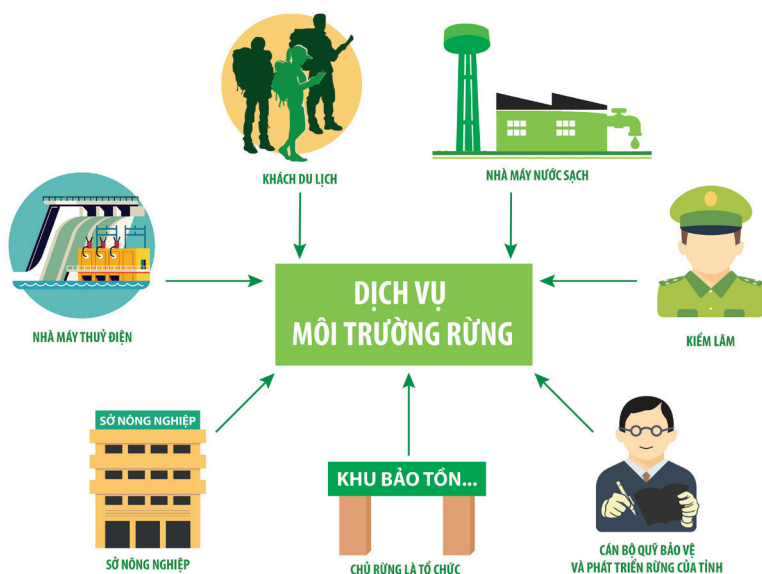
Nguồn: Ngân hàng Phát triển Châu Á, 2011

2.2. Cộng đồng thực hiện Chi trả dịch vụ môi trường rừng là gì?

Là những người đã, đang và sẽ tham gia thực hiện chính sách CTDVMTR. Cộng đồng này có thể là những người tham gia trả tiền cho Dịch vụ môi trường rừng (DVMTR) như các nhà máy thủy điện, các công ty nước sạch, công ty du lịch.... Hay những người được nhận tiền DVMTR như BQLR, cộng đồng, hộ gia đình.... Và những người hỗ trợ quá trình chi trả như các Quỹ BV& PTR, các Sở có liên quan.

Một COP có thể gồm nhiều bên liên quan như từ người nhận tiền hoặc người trả tiền hoặc đôi khi cộng đồng đó chỉ toàn những người nhận tiền hoặc những người trả tiền.

2.3. Vì sao thành lập cộng đồng thực hiện?

COP tạo ra nhiều cơ hội đưa con người gần nhau hơn thông qua thảo luận về các chủ đề. COP đơn giản nhưng là một cuộc cách mạng, "COP" tạo nhĩa mà cũng thực tế khi đào sâu vào các vấn đề và giúp mọi người nghĩ về những vấn đề rộng hơn. Với những người làm nghiên cứu hay những người thực thi, COP là nơi để học thêm, cần phải thực hiện trong bối cảnh xã hội đang thay đổi.

2.4. Lịch sử hình thành Cộng đồng thực hiện

Ý tưởng COP do Beverly and Etienne Wenger-Trayner sáng lập (hai nhà lãnh đạo nổi tiếng trong lĩnh vực về xã hội và COP).

COP là những nhóm người cùng chia sẻ mối quan tâm về các vấn đề nào đó hoặc niềm đam mê về một chủ đề nào đó. Thành viên cộng đồng có ảnh hưởng lẫn nhau và học hỏi từ nhau về vấn đề mà họ quan tâm. Thông qua sự tương tác họ xây dựng mối quan hệ vững chắc và tin tưởng lẫn nhau, cùng cam kết giải quyết các vấn đề. Môi trường nơi họ trao đổi là môi trường thể hiện mối quan hệ đồng đẳng chứ không phải là môi trường cấp trên cấp dưới.